Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 236. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ГРУДНЯ, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 12, 1984 No. 236 VOL. XC.

ПРЕЗИДЕНТ УНРЕСПУБЛІКИ М. ЛІВИЦЬКИЙ ПРИБУВ ДО ЗСА

Філядельфія (Пресова Служба УІБ). — У суботу, 8-го грудня прибув із Західньої Німеччини до ЗСА президент УНРеспубліки в екзилі Микола Лівицький з дружиною.

На летовищі у Філядельфії Президента та його дружину привітали член уряду і державний секретар д-р Теодосій Онуферко з дружиною Анастасією, голова Централі УНДС і член уряду проф. І. М. Самійленко, член уряду Константин Луценко та інші, які побажали президентові і його дружині щастя в новій країні та успіхів в здійсненні великих ідей, до яких покликаний Державний Центр УНР в екзилі.

Відбудеться благословення „Українського Села"

Дітройт (Р. Дигдало). — Врочисте благословення будинку „Українське Село" з нагоди його закінчення і офіційного відкриття у Воррені, Миш., відбудеться в неділю, 16-го грудня ц.р., в годині 3-ій по полудні. В урочистостях візьме участь духовенство всіх українських церков, а також представники міського та стейтового урядів.

Після посвячення відбудеться товариська зустріч при перекусці у власній залі. В той час гості теж зможуть оглянути будинок.

В суботу, 15-го грудня відбудеться в год. 6:30 у власному приміщенні бенкет для звеличення цієї історичної події для українців Дітройту і околиці.

З днем 16-го грудня всі 145 мешкань „Українського Села" стануть новим домом для старших віком громадян. Будинок викінчувано частинами і ті групи мешкань, що були зовсім викінчені, мешканці постепенно займали. До 16-го грудня всі частини будинку будуть викінчені і передані до вжитку мешканців.

Це велике досягнення української громади великого Дітройту слід завдячувати невеликій групі ентузіястів, що трудилися над цим проєктом довгі роки. Ідея побудови дому для старших вийшла від Союзу Українок Америки, де дістала повну підтримку серед членства, які дали великий вклад праці і гроша у цей проєкт.

Слід теж згадати, що СУА покликав до життя Корпорацію „Українського Села", до якої згодом підібрано людей, що зуміли вистарати федеральну позичку на побудову дому для старших.

КОНФЕРЕНЦІЯ В УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук влаштовує в неділю, 16-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні в Будинку Академії, при 206 Захід 100 вулиця, конференцію для відмічення 50-ої річниці „кіровських" розстрілів 1934 року. У програмі: Юрій Шевельов — відкриття, Григорій Костюк — „Груднева трагедія та її причини", Лариса і Володимир Лисняки — уривки з творів розстріляних письменників.

УІА влаштовує зустріч — „Різдво довкола світу"

Ню Йорк (УІА). — Традиційна різдвяна зустріч, під час якої будуть показані різдвяні традиції у різних країнах, зі співом колядок, відбудеться й цього року тут в Українському Інституті Америки, 2 Схід, 79-та вулиця (ріг П'ятої авеню), від години 6:30 до 8:30 вечора у вівторок, 18 -го грудня ц.р..

У програмі вечора: різдвяний концерт, показ українського й інших різдвяних звичаїв та буфет.

У мистецькій частині, крім української, виступатимуть ще п'ять інших груп.

Зацікавлених взяти участь у Різдвяній зустрічі проситься телефонувати за докладнішими відомостями до УІА на число: (212) 288-8660 щодня від 2-ої год. по полудні до 6-ої год. вечора.

ТРАДИЦІЙНА ЯЛИНКА ЛІКАРІВ

Ню Йорк. — Українське Лікарське Товариство Північної Америки, відділи Метрополій Ню Йорку і Ню Джерзі, влаштовують традиційну ялинку лікарів з мистецькою програмою і несподіванками для дітей. Імпреза відбудеться в неділю, 16-го грудня ц.р., о год. 3-ій по полудні в Українському Інституті Америки, при 2 Схід 79-та вулиця. Ялинку влаштовує кожного року комітет дружин лікарів згаданих відділів.

Появився календар української дитини на 1985 рік

Торонто. — Тут появився знову після річної перерви календар української дитини, що його уложила, як і минулими роками молода авторка дитячих книжок д-р Рома Чумак-Горбач. Календар, багато ілюстрований авторкою та з обкладинкою роботи мисткині Лідії Палій, має на барвистих сторінках, крім позначень всіх релігійних та національних свят, ряд віршиків, приповідок, казок і загадок.

Рома Чумак-Горбач має особливу вмілість створювати веселі та привітливі кольорові картини, що промовляють до уяви та настроїв молодих читачів. Це можна було добре бачити вже у її перших дитячих книжечках п. н. „Раз, два, три" та „Якого це кольору". Деякі з рисунків з тих книжечок поміщені тепер в календарі. Авторка дає на кінці календаря звернення до молодих читачів, щоб вони допомогли їй в наступному році видати календар спільними силами, присилаючи свої рисунки, оповідання, світлини, які вона відповідно використає. Вона закликає також своїх малих читачів прикріплювати у календар різні вирізки з газет і бюлетенів та вписувати важні події з життя родини, церкви чи школи, щоб тим чином календар став маленькою родинною історією. Вона бажає також почути думки своїх читачів, що хотіли б вони бачити у своєму дитячому календарі.

Обкладинка календаря української дитини на 1985 рік роботи мисткині Лідії Палій.

(Закінчення на стор. 4)

Лік „Украін" притягає увагу науковців

Відень, Австрія (В. Когут). — Від 26-го до 29-го листопада ц.р. тут відбувся 6-ий Міжнародний симпозіюм, на якому науковці і дослідники з різних країн світу ділилися новими результатами своєї праці з ділянки вчасного розпізнавання і запобігання ракових захворювань. Симпозій цей був зорганізований Міжнародним товариством запобіжної онкології з осідком в Ню Йорку, світовою організацією здоров'я і Австрійським протираковим товариством.

У зв'язку з тим тут появилася в австрійському журналі „Вохенпресе" з датою 27-го листопада ц.р. двосторінкова стаття, в якій наведено три випадки вилікування рака протираковим препаратом „Украін".

"В першому випадку мова про 75-літнього світової слави артиста-музика, хворого на дрібно-клітинний рак бронхів.

Другий випадок вилікування 45-літньої жінки з раком грудних залоз. І третій випадок — це 43-літній пацієнт зі злоякісною меланомою в третій стадії.

Melanoma є одним з найбільш злоякісних форм рака. Стаття документована цитатами лікарів, яким відома дія ліку „Украін".

На вищезгаданому симпозіюмі д-р Ярослав Новицький відчитав свою працю про свій препарат „Украін" і селективне нагромаджування цього препарату навколо ракових пухлин. Це вже четвертий з ряду науковий конґрес, на який запрошено д-р Я. Новицького протягом одного року. В травні 1984 року він відчитав свою працю на 6-му Міжнародному симпозіюмі хемотерапії в Піза, Італія. В жовтні 1984 року — на острові Родос в Греції він виступив з клінічними результатами препарату „Украін" а в серпні 1983 року на 13-му Міжнародному конґресі хемотерапії у Відні.

Відбулося засідання Президії НТША

Ню Йорк. — У суботу, 24-го листопада ц.р., тут відбулося цілоденне засідання Президії Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці.

Приявними були голова д-р Ярослав Падох, науковий секретар проф. Леонід Рудницький, заступник голови проф. Василь Лев, проф. Григор Лужницький, секретар Головної Ради НТШ проф. Василь Ленцик, делеґат до Головної Ради і голова Ювілейного комітету д-р Роман Осінчук і голова Контрольної комісії ред. Іван Кедрин. Виправдали свою неприявність заступник голови проф. Іван Головінський, фінансовий референт мгр Володимир Рак і адміністраційний секретар Ольга Кузьмович.

Приявні на вступі вшанували пам'ять померилх вміжчасі інж. Степана Процюка і адв. Зенона Нижанківського, після чого д-р Я. Падох склав обширне звідомлення, що стосувалося однаково наукової діяльности, як і різних адміністраційних та господарських справ.

Д-р Я. Падох, який за свого головування привернув гармонійну співпрацю НТШ з усіма існуючими іншими українськими науковими установами, поінформував, що у підготові є англомовна конференція у честь Михайла Грушевського у Гарварді з участю НТШ, УВАН, Наукового Інституту при Гарвардському Університеті та Історичного Товариства. Україномовна конференція відбудеться в Ню Йорку у залі новопридбаного будинку НТШ. Цією справою займається проф. Ярослав Пеленський. Щораз краще розбудовується бібліотека НТША. Придбано до неї в останньому часі книжки покійного д-ра Володимира Савчака у порозумінні з його вдовою. Придбано теж з Німеччини копії мап України французького вченого Бопляна. Про різні переведені наукові сесії, між ними у честь покійного Патріярха Йосифа, були вже вістки у пресі. Поруч із згаданою вище конференцією у честь М. Грушевського у підготові є ще конференції, що ними займаються Комісії Шевченкознавства і Комісія для українсько-польських наукових контактів. Вони відбудуться у наступному році.

26-го жовтня ц.р., відбулося в Торонто засідання Головної Ради НТШ, в якій представлені всі чотири територіяльні НТШ. Приявними були прибулі з Европи голова Европейського НТШ і почесний голова НТШ проф. Володимир Кубійович та д-р Атанас Фіголь, уповноважений від австрійського НТШ, приявними були теж голова канадського НТШ ред. Богдан Стебельський і голова НТШ Америки, він же президент усіх НТШ д-р Я. Падох. На тому засіданні Головної Ради затверджено постанову видати англомовний академічний підручник історії України, над яким працює проф. Роман Шпор-

(Закінчення на стор. 4)

СВ. МИКОЛАЙ В ОСЕРЕДКУ СУМА

Ню Йорк. — В суботу, 15-го грудня, о год. 12-ій дня в залі Дому ОУВФ, при 136 Друга авеню, сумівці гоститимуть в себе св. Миколая, який загостить до Осередку і обдарує найменших і старших подарунками. В програмі деклямації, колядки (дитячий хор) та різдвяна сценка у виконанні учнів школи. Небесна канцелярія відкрита в п'ятницю, 14-го і суботу 15-го грудня від 7-ої до 9-ої години вечора і від 9-ої до 11-ої години вранці. Дирекція школи зарядила, щоб усі учні були одягнені святочно у вишивках.

„Завіщання" Патріярха Йосифа появилося окремою книжкою

Вінніпеґ, Ман. — Тут у В-ві „Поступ" вийшло окремою книжкою „Завіщання Патріярха Йосифа". Книжка з ілюстраціями видана на доброму папері, з твердою обкладинкою на 24-ох сторінках середнього формату.

Ціна книжки з пересилкою 4 дол. Чистий дохід призначений на „Святу Софію".

Замовлення враз з належністю слід слати на адресу: „Progress" Ukrainian Weekly, 418 Aberdeen Ave., Winnipeg, Man., Canada R2W IV7.

Помер Леонід Романюк

Сан Дієго, Каліф. — У п'ятницю, 7-го грудня 1984 року, тут помер після довготривалої недуги Леонід Павло Романюк, український парляментарист, громадсько-політичний діяч, педагог, журналіст і письменник, народжений 10-го березня 1898 року в Новій Ушиці, на Поділлі.

Похорон відбудеться на українському православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж., у п'ятницю перед полуднем, 14-го грудня, через похоронне заведення Литвинів в Юніон, Н. Дж.

ЗМАГАННЯ ЗА ПРИВЕРНЕННЯ ПРАВ ДЛЯ „СОЛІДАРНОСТИ" ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Варшава, Польща. — Пресове агентство Юнайтед Пресс Інтернешенел і акредитовані в Польській Народній Республіці західні кореспонденти інформують, що змагання за привернення прав для забороненої урядом прем'єр-міністра Войцеха Ярузельского робітничої профспілки „Солідарність" продовжується.

Друга з черги людина в крайовому керівництві „Солідарности", недавно звільнений з в'язниці Богдан Ліс, виступив минулої неділі, 9-го грудня ц.р., в Ґданську перед великою авдиторією і заявив, що змагання за привернення прав для „Солідарности" тількищо розпочалися і вони далеко ще не закінчені. Понад 7,000 присутніх слухачів, переважно робітників і студентів, вітали Б. Ліса і рясно оплескували його коротку промову. В одній хвилині майже всі присутні піднялись з місць, піднесли вгору праву руку зі знаком „В" що означає перемогу, символ забороненої профспілки, і домагалися прав для „Солідарности". Б. Ліс обіцяв далі співпрацювати з підпільними і вільними членами профспілки, аж до часу поки уряд не зрозуміє потреби відновлення її діяльности, якщо Ярузельскі хоче мати спокій в країні.

Вміжчасі у цілій Польщі відбуваються сидячі протестні акції студентської молоді, яка протестує проти акції комуністичного уряду усування хрестів із шкільних приміщень і публічних будинків та гуртожитків. Біля 400 студентів протестували у місцевості Вложчова, розташованій 150 миль від Варшави. „Студенти мають право мати у своїх клясних приміщеннях розп'яття Ісуса Христа", — заявив єпископ Мєчислав Яворскі 1500 парафіянам у Вложчові. Це вже другий випадок, що уряд Ярузельского зударяється з церковними чинниками за справу хрестів у школах. Минулого року по усіх школах відбулись тритижневі демонстрації в обороні цієї справи, але уряд не дає за вигране.

Поінформовані політичні кола заявляють, що уряд рішився на звільнення Б. Ліса і д-ра Пйотра Мєжевского, керівника лікарської секції „Солідарности", тільки на вимогу західних урядів, які погрожували збільшити санкції і обмежити довіз товарів до Польщі. Тепер урядові чинники погрожують, що збільшена активність колишніх лідерів „Солідарности" може створити нову ситауцію утисків і переслідувань, а навіть поновних арештів „за зраду батьківщини" багатьох осіб Здекляровані керівники і прихильники „Солідарности" не звертають однак уваги на погрози уряду і продовжують працювати і відкрито, і підпільно в користь цього руху.

У СВІТІ

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ на переговорах з ливанською делеґацією домагаються визначення реченця закінчення переговорів, щоб тим самим зрушити з мертвої точки справу забезпечення північних кордонів Ізраїля, і відтягнення ізраїльських військових частин з південного Ливану. Ливанці у принципі погоджуються з ізраїльськими представниками, але чомусь затягають переговори. Заступник державного секретаря ЗСА для справ Близького Сходу Ричард Мирфі відбув вміжчасі зустрічі з прем'єр-міністром Ізраїля Шімоном Перезом, міністром оборони Їцаком Рабіном і діючим міністром закордонних справ Моше Аренсом. Крім того він побував на розмовах в Бейруті і Дамаску та розмовляв там з представниками урядів.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЬСЬКОГО уряду Шімон Перез заперечив поголоски, що Ізраїль зацікавлений продукцією своєї власної нуклеарної зброї і що з цією метою Єрусалим веде переговори про придбання нуклеарного реактора від Франції. Франція також заперечила такі „безпідставні вістки". Ш. Перез недавно побував у Франції з офіційною візитою і обидві країни домовились про збільшення торговельної і технологічної співпраці. Можливо, кажуть ізраїльські чинники, з цього і було зроблено висновок, що Ізраїль зацікавлений нуклеарною зброєю.

КОНҐРЕСОВА ДЕЛЕҐАЦІЯ ЗСА відлетіла до Ганою, В'єтнам, і по дорозі зупиниться у Філіппінах. Завданням делеґації є остаточно вияснити справу пропавших без вістей американських вояків і зустрінутись з тими в'єтнамцями, колишніми приятелями ЗСА, які бажають виїхати до Америки. Шестичленну делеґацію очолює конґресмен Ґ. В. Монтґомері, демократ з Міссісіпі, голова Комісії ветеранських справ в Палаті Репрезентантів.

НЕВІДОМІ ТЕРОРИСТИ обстріляли малими ракетами забудування Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) розташованої на відстані віськми миль від Лісбону, столиці Португалії. Ракети знищили декілька запаркованих на площі автомобілів, пошкодили один з будинків, але ніхто фізично не постраждав. Португальська поліція веде слідство, щоб встановити, яка саме група займалася тим терористичним ділом, бо досі ніхто не признався до нього. Це вже другий випадок збройного виступу проти приміщень НАТО в Португалії способом обстрілювання ракетами того самого типу.

ШВЕДСЬКІ ГАЗЕТИ вимагають усунення прем'єр-міністра Ольофа Пальме, соціял-демократа, бо інші політичні партії сумніваються чи він буде здібний затримати невтральність Швеції на довшу мету. Крім того він виступив гостро проти консервативних партій і закинув їм підтримування тенденцій мілітаризму. Запитаний одною з газет під час інтерв'ю чи він думає, що консервативні гірше керували б країною, як соціял-демократи, Пальме, замість відповісти одним словом, вдався до пояснень і спекуляцій чергових парляментарних виборів і підкреслив, що „ми виграємо ці вибори". Таку непрофесійну поведінку прем'єра скритикувала поміркована преса.

НЕДАВНО ОБРАНИЙ „президент" Нікараґуа Даніель Ортеґа заявив кореспондентам, що його уряд розпочав переговори з Адміністрацією президента Роналда Реґена з метою підписання договору про пошанування суверенних прав обидвох країн і „взаємної безпеки". Заступник міністра закордонних справ сандіністського уряду Віктор Гуґо Тіноко прибув вже до місцевости Манзаніллйо в Мехіко, де саме має відбутися зустріч нікараґуанців з представниками ЗСА. Речник американської амбасади в Мехіко Сити відмовився від коментарів в тій справі.

ПОЛЬСЬКИЙ ЛІДЕР, прем'єр-міністер ПНР Войцех Ярузельскі, вибирається з офіційною візитою до сусідньої Чехо-Словаччини, повідомило чехо-словацьке пресове аґентство. Обидві країни дуже тісно співпрацюють з собою, але Польщі залежить тепер, щоб Прага збільшила торговельну виміну і доставила більше харчів, одягу та інших речей першої потреби. Спочатку уряд в Чехо-Словаччині не був задоволений політикою В. Ярузельского у відношенні до вільної профспілки „Солідарність" і допущенням до рішального голосу церковних чинників.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОГОЛОСИВ ТИЖДЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен, відхилившись від загальної політики „тихої дипломатії", яку досі практикували З'єднані Стейти Америки у відношенні до Південної Африки, публічно засудив расову дискримінацію в тій країні і закликав південноафриканський режим заперестати переслідування 22-ох мільйонів чорних громадян.

У своїй промові, яка була присвячена для відзначення Міжнародного дня прав людини у світі, Р. Реґен засудив потоптання людських прав в багатьох країнах світу і апелював до совісті людства заперестати всяке переслідування людей з політичних, релігійних, расових та інших причин. При тій нагоді Президент ЗСА засудив поведінку південноафриканського режиму, його політику апартаїду, переслідування і поліційних репресій проти кольорового населення білим режимом, який становить в Південній Африці абсолютну меншість, підсилення розрухів і кровавих заворушень, які кінчаються вбивствами і пораненнями багатьох тисяч осіб. На думку Р. Реґена одинокою справедливою розв'язкою питання в Південній Африці було б створення демократичного коаліційного уряду і переведення справді вільних виборів без втручання уряду, війська і поліції.

Президент Р. Реґен підписав також окрему проклямацію якою ЗСА засуджують переслідування в Совєтському Союзі, Польщі й інших країнах Східньої Европи, Ірані, Чіле, Параґваю Нікараґуа, Кубі, В'єтнамі, Афганістані і Камбоджі.

Речнили Державного департаменту заявили, що виступ президента Р. Реґена не означає ще зміни американської політики у відношенні до Південної Африки і занихання „тихої дипломатії", якою, на думку державного секретаря Джорджа Шулца, можна більше осягнути, як голосною реторикою і крикливими заявами чого домагаються від Президента деякі члени Сенату і Палати Репрезентантів, що дали втягнути себе у протестні демонстрації під амбасадою і консулятами Південної Африки. Шулц вважає заяву Р. Реґена радше зміною тактики, як зміною політики. У політичних колах не сумніваються, що розмова південно-африканського єпископа Десмонда Туту з Президентом ЗСА й багатьма іншими політиками, мала вплив на заяву Р. Реґена і деяку зміну тактики політики у відношенні до Південної Африки. Не виключно що Президент рішився на відкритий засуд режиму у Південній Африці тому, що в багатьох американських містах відбуваються протестні акції, які дуже часто перебирають мірку і можуть стати початком небажаних антиурядових виступів кольорового і симпатизуючого з ним білого населення.

Українці взяли участь у пошані А. Сахарова

Під час відзначення А. Сахарова (зліва): І. Юрчак, Х. Сеник, У. Мазуркевич, Дж. Шестак, Т. Янкелевич, Д. Кульба, В. Андрейчик і В. Данковська.

Філядельфія (с.х.) — Філядельфійський комітет Оборони Національних і Людських Прав України взяв участь у відзначенні Андрея Сахарова, лавреата Нобелівської нагороди і борця за людські права, нагородою ім. Елеонори Рузвелт.

Нагороду прийняла в імені батька його дочка Тетяна Янкелевич, а вручив її син колишнього президента Френкліна Д. Рузвелта, Ф. Д. Рузвелт, мол.

Присутніми на тій церемонії були посадник Філядельфії Вілсон Ґуд, прокуратор Ед Рандел, Джером Шестак, голова Міжнародної Ліги Людських Прав та колишній амбасадор до Об'єднаних Націй в питаннях людських прав, та інші визначні особи.

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕГУБЕРНАТОР НЮ ЙОРКУ Алфред Делбелло повідомив, що 1-го лютого 1985 року він залишить свій пост. Він займає посаду президента нової приватної компанії, яка буде займатися будівництвом фабрик перероблювання відходів. „Це дозволить мені і моїй родині жити більш нормальним життям, ніж за останні 20 років", — сказав він на пресконференції. До нових виборів Делбелло буде заступати лідер більшості в стейтовому сенаті Воррен Андерсон.

ЗА ДАНИМИ СТАТИСТИЧНОГО бюра Департаменту праці, в листопаді ц.р. безробіття в ЗСА впало з 7,4 до 7,2 відсотка у порівнянні з жовтнем. Безробітних в листопаді було 8,2 мільйона осіб, на 275,000 менше, ніж у жовтні.

ПРЕМ'ЄР КАНАДСЬКОЇ провінції Квебек Рене Лєвек і губернатор стейту Ню Йорк Маріо Квомо зустрілися в Олбані, щоб обговорити питання про співробитництво між Квебеком і Ню Йорком.

ВІДОМИЙ АДВОКАТ Мелвин Беллай з Сан Франсіско подав у суд американську компанію Юніон Карбайд від імені жертв нещасного випадку в індійському місті Бгопаль. Позивачі вимагають від компанії, активи якої становлять 9 більйонів дол., компенсації в сумі 15 більйонів долярів. Свою вимогу вони обґрунтовують тим, що Юніон Карбайд не попередила мешканців і уряд Індії про небезпеку, яку таїв в собі отруйний газ, що вийшов з цистерни на хемічній фабриці компанії в Бгопалі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Традиція і торгівля

Мабуть нема другої такої країни у світі, де так, як в Америці досконало поєднано традицію із торгівлею. Саме тепер переживаємо календарний передріздвяний час. Різдво Христове — це в Америці велике свято, так само родинне свято, як День Подяки, бо вже перед Різдвом плянується з'їзд всіх членів родини. Ялинка, колядки (перехоплені від різних народів, включно з нашим „Щедриком") і взаємні дарунки — це невід'ємна частина щорічного традиційного відзначення цього великого свята, яким є Різдво Христове. В Европі нема окремих крамниць з картками з привітами на всі можливі нагоди. У безлічі таких крамниць в Америці найбільше карток з побажанням з приводу народин в родині та з нагоди Різдва Христового. І завелися вже така традиція, що з хвилиною, як на леваді перед Білим Домом у Вашінґтоні поставлять височезну ялинку і за потисненням ґудзика засвітять штудерно причеплені там тисячі світелець — неначе офіційно починається різдвяний сезон із різвяним настроєм. Засвічення на ялинці перед Білим Домом пов'язане із спеціяльним церемоніялом. Те саме діється у Ню Йорку, де таку височезну ялинку ставлять на майдані Центру Рокефеллера, недалеко собору св. Патрика на 5-ій авеню. Однаково у Вашінґтоні, як в Ню Йорку такі ялинки-це одна з атракцій, що притягають увагу туристів.

Але водночас вже від літа американський промисел і американські крамниці наставлені на Різдво, як на золоту добу бизнесу. Ніде так, як в Америці не скомерціялізовано це велике релігійне і загальне свято. Торговельні палати переводять окрему статистику, які грошові обороти приніс американському торговельному світові різдвяний час. Масовий закуп різдвяних дарунків іде в впарі з масовим висиланням різдвяних карток. Воно вже навіть декому з прибулих сюди і непривиклих до цієї традиції людей набридло — діставати десятки карток з бажаннями „Веселих і Щасливих Свят", на які добре вихована людина мусить відповідати. Їхати в тижні перед Різдвом підземками у великих американських містах чи автобусами і залізницями — це особлива пригода, яка вимагає терпцю і зручности: як пересуватися поміж людьми, навантаженими більшими і меншими пуделками здебільша у люксусовому опакуванні, що теж є одною з зовнішніх познак американського добробуту.

Наче автоматично насувається на думку ще друге, найбільш для Америки характеристичне явище. Америка — центр міжнародного капіталізму. Ніде в жадній іншій країні нема стільки банків і щадничих кас, що тут, і ніде нема такої погоні за грошем, як тут. Добробут іде впарі з хапчивістю. Теперішня найбільш актуальна внутрішньо-політична проблема Америки — понад 200-більйоновий дефіцит державного бюджету — виросла в наслідок щораз більшого підвищування платень, винагород і різних „бенефітів", що їх здобувають робітничі спілки, і в наслідок таких високих платень екзекутивних урядовців великих американських банків і корпорацій, які перевищують річну платню президента Америки — 200,000 дол. В Америці викували навіть фразу, що „у бизнесі нема сантименту", — це виправдування безжалісної експлуатації навіть незаможних людей. Відомо, наприклад, що „в Америці вільно хворіти тільки багатим" — такі страшенно високі кошти лікування. Погоня за грішми іде впарі із розтратністю одних та скупарством других. А все це тому, що в Америці — атмосфера капіталістичної країни.

Однак поруч із цим ніде у світі нема такого гону до добродійности, доброчинства, як в Америці. Поминаючи, що жадна інша країна не видає щорічно стільки гроша на закордонну допомогу, американські люди наставлені на допомогу одні одним. Коли тільки в газетах появиться вістка про нещастя, яке стрінуло якусь людину чи родину в наслідок якогось трагічного випадку, з усіх сторін надходять датки. Не мільйони, а більйони з добровільних пожертв пішли вже на досліди над двома найбільшими ворогами людського організму: хворобами пістряка і серця. Церква в ЗСА відмежована від держави — всі віровизнання із своїми храмами та духовенством, всі церковні школи, музеї, наукові установи, могутня всеамериканська організація Армії Спасіння — все це наслідок американського гону до жертвенности добродійности.

Славити Господа — і в нас, українців, існує цей гін, дармащо й існують жалюгідні приклади браку почуття і зрозуміння, що людина ані не всилі ходити у двох парах черевиків, ані не забере з собою на той світ придбаного маєтку.

Омелян Плешкевич

ГРОМАДСЬКО-ВИХОВНА РОЛЯ КООПЕРАЦІЇ

...„Кожний політичний, культурно-освітній, релігійний або суспільно-господарський рух має не тільки право, але й обов'язок сказати своїм прихильникам і членам — хто він, чого він хоче, яким шляхом прямує до своєї мети і яка користь буде з цієї дії, яку цей рух, чи організація хоче проводити..." (А. Качор, „Ідейні основи кооперативного руху".)

Уже в минулому столітті кооперація доказала, що зорганізовано, спільними силами можна творити великі діла. Кооперація як співробітництво, як співпраця людей з людьми на базі солідарности у спілкуванні споживачів поборювала дорожнечу, а дешевими кредитами поборювала лихву у високих відсотках несовісних кредитодавців.

Уже в 1848 році в місті Рочделі, в Англії, бідні робітники ткацької фабрики зрозуміли потребу солідарної співпраці, основуючи першу кооперативну крамницю. Купуючи товар у великій гуртівні, після тяжкої праці, вечорами відкривали кооперативу, обслуговуючи своїх членів. Це не важливе, що ця убога кооператива є сьогодні могутньою установою, але геройські зусилля, велика посвята, сильна віра та тверді моральні засади тих перших піонерів стали прикладом і взором для організації кооперативного руху у цілому світі.

В Україні кооперативний рух розпочався у 60-их роках минулого століття. У Харкові почала свою діяльність кооператива Закупу і Збуту, а в Гадячі на Полтавщині в 1869 році Кредитова Кооператива.

Після революції 1917 року український кооперативний рух на центральних землях України дійшов до таких поважних кооперативних об'єднань як: Дніпросоюз, Українбанк, Централ і всі інші кооперативні клітини на східньоукраїнських землях, що бюджет уряду Народної Республіки спирався на кооперативних фондах.

На західніх українських землях, у Галичині, тайна успіху кооперативного руху полягала на співпраці української кооперації з нашою Церквою, Просвітою і усіми центральними крайовими установами.

Від українського духовенства, як основників і членів кооперативного проводу, ми бачимо: о. Степана Качалу, о. Данила Танячкевича, о. Остапа Нижанковського, о. Тита Войнаровського й інших під протекторатом Князя Церкви Митрополита Андрея Шептицького. Але не тільки ті — майже у всіх низових кооперативах наші священики були головами надзірних рад, як рівнож в крайових Централях були членами управляючих органів.

Згадуючи провідників нашого господарсько-економічного життя, не можна поминути і наших заслужених діячів, які відзначилися в допомозі розвитку українського кооперативного руху як: проф. М. Туган Барановський, Василь Доманицький, д-р Теофіль Кормош, д-р Степан Кузик, д-р Кость Левицький, Остап Луцький, проф. Борис Мартос, Василь Нагірний, інж. Юліян Павликовський та багато, багато інших... Кооперативний рух в Україні підготовив значні кадри, які відограли видатну ролю в роках української державности.

У Західній Україні, в Галичині, кооперація створила базу господарського і культурно-освітнього розвитку українського населення під Польщею. Кооперація помагала українському приватному шкільництву, давала працю нашій інтеліґенції, допомагала культурним установам, була доброю школою господарського і суспільного виховання. Добре функціонуючі кооперативні Централі враз із 3,000-ми кооператив творили, за словами польських чинників, державу в державі.

На міжнародних ринках наша кооперація мала своє місце в експорті масла, яєць, збіжжя і беконів (солонини).

Велику допомогу в реалізації кооперативної ідеї дали учасники Визвольних Змагань, які повернулися з війни і еміґрації. Перебуваючи під час війни в різних країнах, вони набиралися досвіду і віддали його для свого народу. Для багатьох із них польська влада закрила доступ до високих шкіл і вони, не маючи змоги закінчити вищі студії, взялися до праці в кооперації.

Численні з них опинились після Другої світової війни в вільному світі і вони, гуртуючись, почали творити кооперативи в країнах поселення, щоб безпосередньо матеріяльно допомагати свому членству, а посередньо і цілій українській громаді.

Минуло 30 років діяльности української кооперації в Америці, Канаді, Австралії, Арґентині і Англії. У 80-ти кооперативних об'єдналося 120,000 членів із коло700-мільйонним капіталом. Українську кооперацію очолює кооперативна надбудова трьох кооперативних крайових Централь (Рад) завершена Українською Світовою Кооперативною Радою.

Тут треба підкреслити, що зі всіх етнічних груп в країнах вільного світу тільки українська кооперація є членом міжнародної Централі Кооператив КЮНА.

Останньо в нашій пресі появився „Спільний комунікат" СКВУ і УСКР (Української Кооперативної Ради), у якому Світовий Конґрес між ін. взиває до піддержки української кооперації — української економічної сили, що весь час допомагала і допомагає усім українським установам і організаціям. Через створення конт вплат для СКВУ в кооперативах провід кооперацій створює ще одну можливість створення фондів для СКВУ.

Фінансова база могла б розширитись до більйонових сум, якби наші громадські установи, Церкви і всі українці вповні доцінювали потребу і значіння матеріяльної сили нашої кооперації.

Вже 8-ий З'їзд

На пригорбках розвісила картини осінь. Червоніють буки і золотіють берези.

— То це вже восьмий з'їзд? — дивується наш пасажир.

В-о-с-ь-м-и-й... вистукують колеса на споєній автостраді.

А минуле, мов прозірки!

— Он це вуґільний басейн, а там вапняки. Недавно був я тут з джаґаном. Моя колекція у Смитсоніян...

І не довжиться час. Прослухуємо найбільш вичерпну лекцію геології. Авто мчить через Порт Джервіс, вагається на серпентині, а звідти вже котиться до Оселі Братського Союзу!

І неначе вчора:

— Наталя!

— Гануся! Невже ж!

— Мирон!

— Галинко, як там?

— Гандзю, як гарно, що ви приїхали!

Поцілунки, обійми...

Ровд Айленд і Каліфорнія, Сан Дієґо, Ню Джерзі, Пенсильванія і Оттава, Ню Йорк, Кольорадо, Вірджінія — все зразу вмістилося в пісню...

Ґеньо закликає іти на гриби. Богдан, щоб ставати до спортового змагу. Дзвінкий сміх не вміщається в мурах будинку.

Ще недавно було:

— А як діти?

Сьогодні вже:

— А як внучата?

А є й такі, що вже хваляться подвигами своїх правнуків.

Оглядаємо знімки. На сторінках альбому оживає старинне місто...

До вечері засіло 80 осіб. Ліда Б. привітала присутніх. Мовчанкою вшановано св.п. Блаженнішого Патріярха і Кардинала Йосифа, бл. п. проф. Романа Міхняка і подругу шкільних років, бл. п. Марійку Бакай. Отець Архимандрит Любомир Гузар провів молитву. А тоді Ліда Б. з притаманною їй дотепністю проводила вечором. Оркестра Богдана Гірняка приґравала, а Ігор Раковський заспівував пісні „зальцбурзьких гімназистів".

— „Вже осінь"... виринала дівоча бурса в сьомому бараці, вчувався мелодійний голос золотоволосої Лесі.

— „Ген, ген, на небі зірка із місяцем пливе"... — бринів шовковий альт, співала Ірця з нерозлучною ґітарою. Здається, що вчора...

Несподіванкою вечора була пісня Марти Тарнавської в музичному оформленні Б. Ґірняка. Роздано ноти і всі разом училися співати. Спочатку непевно, потім свобідніше, а тоді — розколихано!

— Зальцбурґ... — оперним тенором тягнув Змийко.

— Зальцбурґ... — з насолодою вторував Сергій.

— Чарівне місто... — заспівувала Ірця.

Після вечері о. Любомир розповів про недавні події у Вічному Місті, про Українську Помісну Церкву.

А потім — поза північ неслася невимушена пісня, гуторили друзі.

Недільний ранок вітав гімназистів у дерев'яній церковці. При престолі — наш отець Любко. І несеться молитва піснею окрилена понад верхами, спадає росами на плесо Делевару.

— За вчора, сьогодні, за завтра...

Ще вибрано Комітет 40-ліття. Пролунали многоліття для Віри, Наді і Люби. Іван Олексин, головний предсідник Братського Союзу привітав „зальцбуржан" і побажав приємних зустрічів у майбутньому.

Заблимали фотоапарати.

— До побачення! пролунало від Запоріжжя до Понт Еді.

— До п-о-б-а-ч-е-н-н-я!

Шуміли дерева і сонцем з гір котилася душа у сірі будні.

А.М.

Ірина Дибко

ЗГАДАЙМО ВЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Забуття — це дитина часу, тож і прикмети його ті, що й батько-час посідає. А які ці прикмети? Бувають сприятливі, а інколи вельми шкідливі! Забуття, в особливих обставинах, буває й ліком: злагіднює біль туги і жалю. Забуття, — кажуть, — зранене серце лікує, ось так, як в „Лісовій пісні" Лесі Українки, Мавка в тузі за Лукашем і в розпуці за зраду каже: ...„я хочу забуття".

Але зупинімось над іншою, тією другою прикметою забуття, як це воно хмарою прокидається і тоді найчіткіші, найяркіші силюети пережитих подій притемнює, вкриває; не одне стремління, приспане в обіймах забуття, в безодні часу поринає без вороття...

А ось маркантний приклад: скільки років пройшло від появи книжки Вячеслава Чорновола „Лихо з розуму"? Із точки зору швидкокрилого часу — зовсім не багато. Але забуття — вже вспіло пронизати не одну клітину наших думок, вспіло погасити палкі пориви, вспіло приколисати завзяття. Ось те завзяття, що було рушійною силою в допомозі тим, що їх імена вперше прочитали на сторінках „Лихо з розуму". Довідались ми, що їх в кошмарних умовах в'язниць карають. І довідались, за що їх карають, це пояснив Святослав Караванський у вірші „До совісті віку": — „за правдиве, за щире слово, за любов до сестри, до брата, за любов до своєї мови."

Тож пригадаймо, як в 1967 році „Лихо з розуму" своїм змістом до глибин душі трепетно хвилювало нас. Може хто, читаючи вірш Масютка й прослъозився? Бож „в кожному слові сховано так багато мук і жалю, печалі і тривоги, гніву і любові" (ор. 191, Масютко).

Який печальний переклик Масютка з словами Караванського в „До совісті віку": —

в мене сонце і небо
лютий ворог украв,
він мене покарав
за любов мою щиру до неба,
за любов мою,
сонце, до тебе,
за любов мою,
земле, до тебе,
за любов мою,
люди, до вас...

Ось які то вістки прийшли тоді до нас, завдяки незастрашимій хоробрості Чорновола.

Зміст його книжки говорив з нашими серцями, а голосом перестороги „До совісті віку": —

Вирок виречи,
совість людства,
І що чорне зви
тільки чорним,
А не то це гидке
паскудство
Цілий світ, мов павук
огорне,

Тож гляди —
бережи свій череп,
Вільний Розуме —
Совість віку,
По тобі у космічну еру
Кулеметний вогонь
відкрито!

Від появи вірша „До совісті віку," в „Лихо з розуму" — по сьогодні, на жаль, кожне слово Караванського тоді — стає дійсністю і застрашаючо правдивим, бо „гидке паскудство", мов „павук", огортає і на кожнім континенті Землі свою жертву находить...

Розказав нам Чорновіл, як „в 1965 році, близько тридцяти викладачів, художників, раптом перебралися із-за кафедр, письмових столів, з ляборатoрій в помешкання з подвійними ґратами на вікнах".

Познайомив нас з Іваном Ґелем, Богданом і Михайлом Горинем, Панасом Заливахою, особливо з його мистецькою творчістю, ми побачили мозаїчну картину „Борітеся - поборете". Стала нам знайома Мирослава Зваричевська, Дмитро Іващенко, Святослав Караванський, Евгенія Кузнєцова, Михайло Масютко, Валентин Мороз, Михайло Озерний, Михайло Осадчий, Іван Русин, Методій Чубатий, Анатолій Шевчук. І прочитали ми в листі Заливахи до Івана Світличного, що „Мороза, Караванського, М. Гориня та Масютка посадили на шість місяців в бур. Здоров'я Масютка досить слабке, але всі тримаються добре, оптимістично. Всі віримо, що любов до Батьківщини не є злочин, а святий обов'язок громадянина".

Господи, скільки ж то від 1965 року посьогодні добавилося імен тих, що за „святий обов'язок і любов до Батьківщини" — „перенеслись в помешкання з подвійними ґратами". Добавилось ім'я Олеся Бердника, Миколи Руденука, Івана Дзюби, Надії Світличної. Дійшла до нас трагедія Алли Горської, страж-

(Закінчення на стор. 3)

Влаштовують шаховий турнір в честь проф. С. Попеля

Філядельфія (Л. Рудницький). — В днях 26, 27, 28 і 29-го грудня тут на філії УКУ відбудеться шаховий турнір за запрошенням, який був заповіджений ще минулого року, але з різних причин не міг відбутися.

Цей турнір є другим з черги турніром за запрошенням на поселеннях. Перший мав місце в приміщеннях філії УКУ на День Подяки 1982 року і був він присвячений Блаженнішому, тепер св. п. Патріярхові Йосифові. В ньому брало участь шість змагунів. Переможцем вийшов Степан Стойко з 3.5 точками, а дальше табеля виглядала так: проф. Степан Попель — 3.0 д-р Орест Попович та інж. Лев Блонарович — по 2.5, о. М. Процик — 2.0, Сидір Новаківський — 1.5 точки.

Цьогорічний турнір відбувається з нагоди 20-ліття УКУ, а присвячується його проф. С. Попелеві, який прославив українських шахістів в Україні і на поселеннях. На турнір запрошені такі шахісти (поазбучно):

Борис Бачинський, інж. Л. Блонарович, Віктор Дзера, д-р О. Попович, С. Стойко, мґр Мирослав Турянський, всі колишні чемпіони УСЦАК, Богдан Миндюк, С. Новаківський. Проф. С. Попель не зможе взяти участи, тому що в наслідок нещасливого випадку (вибух вогню) тепер знаходиться у шпиталі.

Організатори звертаються до читачів і любителів шахів, щоб своїми пожертвами, які можна відтягнути від податку, помогли зреалізувати цей задум. Чеки слід виписувати і висилати на: Saint Sophia Religions Association, 7911, Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117.

Марта Тарнавська

Життя повне драми і творчої наснаги

(До 150-ої — хоч і неточної — річниці з дня народження Марка Вовчка)

I.

В українських школах у країнах усього світу на списку „обов'язкових лектур" ви завжди знайдете і твори Марка Вовчка: „Інститутку", „Козачку", „Марусю"... Молодь, що знайомиться з найкращими зразками української літератури, не може не прочитати бодай одного твору цієї першої визначної української письменниці. Батьки цієї молоді, одначе, навряд чи знають щонебудь більше про цю видатну постать нашої літератури, цю таємничу жінку, що скрилася за чоловічим псевдонімом, немов українська Жорж Санд.

У багатьох довідниках — в „Енциклопедії українознавства", в „Українській Радянській Енциклопедії" — дата народження Марка Вовчка позначена 1834 роком. І хоч дата ця, — як виявили пізніші дослідники, — неточна і неправильна, ми можемо, умовно, для відзначення 150 роковин від народження письменниці поділитися із читачами „Свободи" незвичайно цікавими фактами із життя Марка Вовчка — життя повного драми і творчої наснаги, що було цікавіше і багатше ніж не один надуманий роман.

Про Марка Вовчка появилося досі чимало книг: наукових і популярних розвідок, докторських дисертацій, біографічних романів чи нарисів, таких як, наприклад, „Марія" Оксани Іваненко або „На світанку" Юрія Тиса. Для нас, одначе, найцікавіші і найважливіші два біографічні дослідження, оперті на документах та унікальних родинних архівах — „Літопис життя і творчості Марка Вовчка" (Київ: Дніпро, 1969) і „Про Марка Вовчка" (Київ: Дніпро, 1979). Автором обох цих книг є внук письменниці, один із найсолідніших її дослідників, Борис Борисович Лобач-Жученко.

Народилася Марія Олександрівна Вілінська (як це довів на основі новознайдених документів Б.Б.Лобач-Жученко) 10-го грудня 1833 року в маєтку Єкатерининське, в Орловській губернії, в Росії, у дворянській російській сім'ї". Батько письменниці, що був майором, потім підполковником сибірського гренадерського полку, помер, коли Марії було сім років. Марія виховувалася в одному з приватних пансіонів Харкова, потім жила у своєї тітки в місті Орлі. Мати Марії — Параскевія Вілінська — одружилася вдруге. Вітчим Марії, відставний унтер-офіцер Дмитрієв, виявився картярем і п'яницею і довів маєток Єкатерининське до банкрутства. Між ним і рештою родини був конфлікт. Марія в родовому маєтку не жила і навіть туди не їздила. З матір'ю в неї все життя були, однак, близькі і дружні стосунки. В Орлі Марія познайомилася з Опанасом Васильовичем Марковичем, випускником київського університету, кирило-методіївським братчиком, що був засланий на три роки до Орловської губернії. В січні 1851 року Опанас і Марія одружилися: йому було тоді 29 років, їй саме сповнилося 17. Цього ж року вони виїхали в Україну. Опанас отримав посаду коректора в чернігівській газеті. В Чернігові народилася в них перша дитина — дочка Віра, яка швидко потім померла. Після пологів Марія довго хворіла. 1853 року Марковичі переїздять до Києва. Опанас працює на різних принагідних посадах. В них народжується син Богдан. Обоє Марковичі інтенсивно займаються етнографією. У 1855 році Опанас Маркович дістає призначення на вчителя географії у Немирівській гімназії і родина переїздить до Немирова. Тут Марія починає писати українською мовою оповідання з народного життя і шле ці оповідання в Петербург Пантелеймонові Кулішеві для критичної оцінки і підготовки до друку.

Про свої враження про перші твори Марка Вовчка пише П. Куліш у листі до своєї приятельки Лесі Милорадович: „Одна пані родилась у Московщині і вже замужем почала вчитись по-нашому. Що ж? Недавно написала чотири маленькії повістки із річей селянок. Чи поймете ви мені віри, що як читав я їх, то дух у мене займавсь: так зрозуміла вона красоту нашого слова і наче піснею заговорила! Колись напечатаю, то самі побачите, що то за дорогії клейноди!"

У грудні 1857 року виходить друком у Петербурзі у друкарні і за редакцією П. Куліша перша книжка Марка Вовчка „Народні оповідання". Посилаючи цю книжку Шевченкові, який саме повернувся із заслання, Куліш писав: „Як прочитаєш,то, далебі, помолодшаєш". І справді. Шевченко також зачарований творами Марка Вовчка, пише їй присвячені вірші, організує складку серед друзів, щоб купити Марії Олександрівні коштовний подарунок: золотий браслет за 120 карбованців. Марко Вовчок продовжує писати. Рівночасно з українськими творами („Інститутка" і ін.) вона пише і друкує твори російською мовою, а 1859 року виходить книжка оповідань з народного російського побуту. Цього ж року її українські народні оповідання виходять російським виданням у перекладі І. Турґенєва. На початку 1859 року Марковичі живуть у Петербурзі і Марія Олександрівна є душею петербурзької української громади. „Малоросійська колонія зачарована Марком Вовчком, справжнє entichement..." — пише одна петербурзька громадянка своїй приятельці.

В квітні 1859 року Марко Вовчок з сином Богданом виїжджає закордон на лікування. Їде поштовим диліжансом разом з І. Турґенєвим через Ковно до Кеніґсберґу, а тоді залізницею до Берліну, і до Дрездену. В травні приїздить до неї до Дрездену й Опанас Маркович. Марія лікується, бере лекції німецької мови, і пише — працює над новими творами. В серпні Марковичі їдуть до Лондону, де відвідують російського письменника й революційного діяча О. Герцена. Ось як характеризує Марковичів невінчана дружина Герцена, Н. О. Огарьова: „...пані Маркович не забарилася з'явитися в Лондоні з чоловіком і малим сином. Пан Маркович здавався ніжним, навіть сентиментальним, чутливим малоросом; вона ж, навпаки, була розумна, рішуча, різка, на вигляд холодна... Вона розповідала Ґерцену, що вийшла заміж у шістнадцять років, не кохаючи, а лише прагнучи незалежності. Дійсно, Турґенєв мав рацію, вона була негарна, але її сірі великі очі були непогані, в них світився розум і малоросійський гумор, до того ж вона була струнка і вміла одягатися зі смаком".

(Продовження буде).

СОЮЗОВЦІ! ЖИТТЬОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА МАЛУ СУМУ НЕ Є ЖАДНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ. ПЕРЕВІРТЕ НЕГАЙНО ВИСОТУ СВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДНЕСІТЬ ЙОГО ДО ТАКОЇ СУМИ, ЯКА ВІДПОВІДАЛА Б ПОТРЕБАМ ВАШОЇ РОДИНИ. ЧИМ БІЛЬША РОДИНА, ТИМ БІЛЬШЕ ТРЕБА МАТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ МОЖНА ЗАБЕЗПЕЧИТИСЬ НА НЕОБМЕЖЕНУ СУМУ 50,000, 100,000, 200,000 І БІЛЬШЕ ДОЛ. РАДИМО ВАМ ЩЕ СЬОГОДНІ ПЕРЕВІРИТИ ВИСОТУ ВАШОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ ІНК.
140-142 Друга Аве. Ню Йорк

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

відбудуться
в СУБОТУ, 22-го ГРУДНЯ 1984 р. о год. 3-ій по пол.
в приміщенні: Українського Спортового Клюбу
122 Друга аве. в Ню Йорку

НА ПОРЯДКУ НАРАД:
ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

Тому, що багато уділовців змінило місце замешкання і листи повертаються, просимо подати свою нову адресу, на нову адресу Українського Народного Дому:

Ukrainian National Home, Inc.
P.O. Box 1725 Stuyvesant Sta.
New York, New York 10009

Від рішення Надзвичайних Загальних Зборів буде залежати дальша доля Українського Народного Дому.

ДИРЕКЦІЯ УНДОМУ

ФІЛОЛОГІЧНА СЕКЦІЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ім. ШЕВЧЕНКА в НЮ ЙОРКУ
влаштовує в СУБОТУ, 15 ГРУДНЯ 1984 р.

НАУКОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ

для відзначення

150-річчя З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Доповіді прочитають:

проф. Василь Лев .... **(Буковинський Соловей)**
д-р Іван Новосівський **(О. Ю. Федькович — людина і громадянин)**
о. митрат Іван Ткачук .... **(Спогад про поета)**
д-р Олександер Соколишин **(Творчість Федьковича в виданнях дослідників його писань)**

Викладова заля НТШ, 63 4-та Аве., Ню Йорк, Н. Й.
Початок о годині 2:30 після полудня

Запрошуємо П. Т. Громадянство до участи в конференції.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ НЮ ЙОРК
запрошує усіх Членів ТУІА, їхніх Родин та Приятелів на

ТРАДИЦІЙНУ ЯЛИНКУ

яка відбудеться в СУБОТУ, 15 ГРУДНЯ 1984 року
в приміщеннях Українського Інституту Америки,
при 2 Схід 79-та вул., в Ню Йорку, Н. Й.
В ПРОГРАМІ:
мистецька частина, гутірки, традиційна кутя та інші несподіванки.
Початок о год. 7-ій вечора.

Просимо про численну участь!

УПРАВА ТУІА — ВІДДІЛУ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО КООПЕРАТИВНОГО ВИДАВНЦИЦТВА

ЧЕРВОНА КАЛИНА

відбудуться

дня 16-го ГРУДНЯ 1984 р. (неділя) о год. 10-ій рано
в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу
в домі Визвольного Фронту в Ню Йорку
при 136 Друга Аве., на 3-ім поверсі (в домі є вінда)

На порядку нарад преважливі справи, тому просимо точно прибути і привести своїх сусідів.

РАДА ДИРЕКТОРІВ

Пітсбурґ вшанував пам'ять Патріярха Йосифа

За ініціятивою Окружного осередку Патріярхального Товариства на Західню Пенсильванію, який очолює інж. Сидор Тимяк, оформлено в вересні ц. р. Громадський комітет для соборного вшанування світлої пам'яті Патріярха Йосифа. Головою Комітету був о. монсеньйор Михайло Польовий, декан українського католицького деканату Західньої Пенсильванії; його заступником—інж. С. Тимяк, а організаційним референтом громадських зв'язків—інж. Михайло Комічак, чільний громадський діяч і директор української радіопрограми, що обслуговує райони трьох суміжних стейтів. Святочна академія відбулася в просторій залі середньої школи на Савт Сайді в Пітсбурзі 4-го листопада ц. р. о год. 4-ій по полудні в присутності понад 200 осіб, між якими було чимало православних.

На святково прибраній сцені [illegible]траподом і імпозантним портретом Партіярха Йосифа відправлено соборну Панахиду з участю священиків українських католицьких і православних церков: о. декана М. Польового, о. Івана Ропкого, о. Джорджа Аплеярда (всі три—католицького обряду), о. декана Андрія Бека, о. Мирослава Глинського і о. Володимира Яворського (всі три —православної церкви). Співав мішаний хор Української Католицької Ліги „Калина", що ним диригувала Ірина Владичек. Програму відкрив о. Польовий, а керував нею С. Тимяк.

Учні „Рідної Школи" поклали перед портретом великий букет квітів. Хор проспівав „Під Твою милость", „О, Маріє, зглянься на нас", „Нехай дзвенить", „Просимо Тя, Діво", „Пресвята Діво" і „О, Мати Божа", після чого Христя Сохоцька, відома в Пітсбуржчині талановита декляматорка, по-мистецьки продеклямувала довгу ліричну поему Богдана Лепкого „У храмі св. Юра".

Комічак прочитав листи співчуття з приводу смерти Патріярха від голови комишинерів округи Аллеґені Т. Форестера, комишинера П. Флегерті і мейора міста Р. Каліджирі. Перший із них сказав: „Я мав честь вітати Кардинала Сліпого під час його побуту в Америці. Він справив на мене глибоке враження одного з найкращих релігійних провідників, що їх я зустрічав упродовж моєї 25-річної промадської праці. Кардинал Сліпий—це останній із найвизначніших релігійних провідників, який виявив феноменальну відвагу в обличчі сталінської кампанії проти християнської віри". Флегерті написав: „Одинадцять років тому, будучи мером Пітсбурґу, я мав особливу приємність вітати тодішнього Кардинала Сліпого. Як тоді, так і до кінця свого трудолюбного життя він був багатющим джерелом надхнення не тільки для українського народу, але й для всіх людей без уваги на їх релігійні вірування". Каліджирі, між іншим, сказав: „Це був муж Божий, який персоніфікував моральну силу і характер духа величних людей українського віровизнання. Це мученик у найглибшому значенні слова".

Михайло Комічак виголосив із питомою йому ораторською дикцією змістовну доповідь англійською мовою. В ній наголосив він тяглість переслідувань Патріярха Йосифа большевицьким режимом та підкреслив головні риси його індивідуальности: любов до своєї Церкви й народу, поливу гідну відвагу, рішучість і витривалість у боротьбі з ворогом, незламну віру в перемогу правди та візію відбудови сили Церкви і народу.

Мартирологія Української Католицької і Української Православної Церкви, на його думку,—це плодючий ґрунт, на якому виросте сила цих Церков, а з нею і їх єднальна сила та торжественний епілог боротьби з відвічним ворогом українського народу Москвою. Після цієї доповіді хор проспівав пісні „Владико неба і землі" і „Боже, вислухай благання".

Ред. Роман Данилевич із Клівленду, Огайо, у своїй двадцятихвилинній доповіді на тему „Заповіт Патріярха" зосередився на деяких аспектах цього „Заповіту". Ось деякі з цих думок, ідей і бажань, що їх він обговорював: бути свідками Христа на всіх континентах землі; зберігати чисте ім'я Святої Церкви; ніколи не посоромити українського імени; плекати рідну науку, бо без рідної науки народ вмирає і зникає з лиця землі. Патріярхат Церкви—це видимий знак зрілости і самобутньости помісної Церкви і могутній чинник у церковному і народному житті; київський патріярхат мав бути і напевно був би рятунком церковної єдности у Вселенській Христовій Церкві і рятунком нашої церковної і національної єдности.

„Патріярх Йосиф був апостолом церковно-релігійного з'єдинення",—сказав промовець, цитуючи заповітні слова Патріярха, які стосуються українців, католиків і православних: „Благаю вас усіх, обійміть друг друга! Нас єднає традиція рідного християнства, спільні церковні і народні звичаї, спільна тисячолітня культура. Нас єднає спільне змагання за самобутність рідної Церкви, за її повноту, якої видимим знаком буде єдиний патріярх Української Церкви. Всі ми, католики і православні, боремося за востання нашої Церкви і за її духовну силу в Україні і в країнах поселення наших вірних"

Після доповіді Василь Ящун прочитав свою лірично-епічну поему „Світлої пам'яті Патріярхові Йосифові", а С. Тимяк спрямував увагу присутніх на Слово о. архимандрита Івана Хоми, виголошене 13-го вересня ц. р. до владик Священного Синоду Помісної УКЦ: „Не перекресліть пам'яті і діл великого Мужа! Коли забогонимо згадувати його ім'я і діла—каміння говоритиме! Сльози вірних будуть кликати до неба о поміч! Зокрема ідеться про високий історичний титул патріярха, який він прийняв, відкидаючи ради своєї Церкви всі почесті і титули, які міг мати. Шануймо цей історичний титул, який він здобув в очікуванні визнання його Апостольським Престолом. В цьому титулі містяться всі його надбаня, здобутки і терпіння. Нехай ім'я великого Патріярха Йосифа живе серед нас вічно!"

О. Джордж Аплеярд, після короткого кінцевого слова англійською мовою, провів молитву, а хор разом із усіма присутніми проспівали „Боже великий, єдиний". Інж. Тимяк подякував духовенству, Громадському комітетові і виконавцям програми за їх працю, а численній публіці—за її присутність і вияв розуміння важливости індивідуальности Патріярха Йосифа в історії УКЦ і українського народу.

Ця успішна імпреза, в якій українське католицьке і православне духовенство спільно вшанували світлої пам'яті Главу УКЦ і одного із найбільших синів України сповняє громаду надією на успішне започаткування спільної підготови до соборного відзначення в Західній Пенсильванії великого історичного акту—1000-ліття Хрищення Руси-України.

Василь Ящун

Увага! **НОВЕ ВИДАННЯ** **Увага!**

ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІЯ ДЛЯ МОЛОДИХ

Старий і Новий Завіти

УНІКАЛЬНА КНИГА МАЄ:
Розмір: 10 x 7½. Стор.: 520. Тверда обгортка. Мапи. Кольорові ілюстрації. Ціна: 20.00 дол
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.
ЗАМОВЛЯТИ:
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

Згадаймо...

(Закінчення зі стор. 2)

У Вашінґтоні, 16-го вересня ц.р., біля пам'ятника Шевченкові, зустріла я Ніну Строкату Караванську. Ми згадали Вячеслава Чорновола. Він і досі в жорстокому ув'язненні за правду. Пригадались його слова з листа писаного до ЦК ЛКСМУ, він писав: „хоч власна голова дорога, та істина дорожча." Значить маркантний переклик із словами: „караюсь та не каюсь"...

Тож подувом братньої любови („обніміте, брати мої") розвіймо чорну хмару забуття, що дощинами байдужности на нас спадає. Проженімо забуття, що правду вкриває. Правду братньої любови. Згадаймо Чорновола!

За углом вже й Різдво, Новий Рік, на крилах туги, у надхненні братньої любови зайдімо на землі рідного Краю, зайдімо до Києва, може стрінемо і їхню тугу, не одна ж бо туга із далекого Сибіру на вулицях Києва, Львова блукає... Так же ж Заливаха писав в листі ще тоді: „В думках, як зараз називаю — в уявних фільмах з заплющеними очима був на новорічних колядах з вами, ходив по засніженому Києву, вітав з Новим Роком і з Різдвом". Хто-зна, кажуть у Різдв'яну ніч — все можливе... Може й ми стрінемо на вулицях Києва Чорновола, обнімуться наші туги в братній любові...

дання Мешко. Словом, до імен, що були першими в „Лихо з розуму" добавились сотки, тисячі й мільйони. Ой, і добавилось ім'я Вячеслава Чорновола. Добавляється й досі нам відомих й невідомих імен.

Правда, дехто із тих перших, що нам про них Чорновіл розказав, переживши „строки", повернувсь домів, дехто „поваливсь мов дуб кремезний" — (І.Д.) покаявся... Дехто вже й тут, між нами. Ми вже вспіли деяких, що ще так недавно „осанна" їм співали, а сьогодні ледь не „розпни"... Вже картаємо, повчаємо (якби то їх замало на Мордовії навчали...), бо не по стежинах наших поглядів тупцюють. А ми картаємо, мабуть не стало вже більших гріхів, ображаємось на своїх. Тим часом зростає число наших Марченків... Зростають роки ув'язнення Чорновола. І... зростає наше забуття, обайдужіння. Ось і стаття в „Свободі" за 10-го листопада Івана Я. Хамуляка „Що сталося з нами"? Стокотельний, як пише О-КА в тій же „Свободі", „на малому скверику біля Об'єднаних Націй в Ню Йорку сидить самітно одна українська людина"...

Пригадаймо, як в 1974 році 1-го липня у Вашінґтоні наші студенти почали голодівку, як нею заговорили про муки Валентина Мороза і йому подібних. Згадаймо, як багато листів з підписами українських і американських бактеріологів поплoвлo в обороні д-р Ніни Строкатої Караванської.

О, згадаймо Чорновола, заговорімо про Чорновола! Напевно, десь на полицях, у не одних з нас, є книжка „Лихо з розуму". Зметім порошинки, що їх на ній час поклав і в обійми забуття узяв...

Згадавши Чорновола спішімо з допомогою, щоб не сталось те, що в „Свободі" за п'ятницю 11-го грудня 1981 року читали: (слова Чорновола) „...тихцем загребуть нікому не відомого, в сибірську мерзоту, або чужу мордовську, або уральську землю... Саме така доля суджена мені і моїм соратникам по боротьбі за національні права українського народу й основні права всіх народів СРСР".

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої Дружини і Мами

бл. п. ІРИНИ Н. КАЛЬБА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у слідуючих українських католицьких церквах:

СУБОТА, 15 грудня 1984 р., год. 4-та по полудні
Денвер, Кольорадо
ЧЕТВЕР, 20-го грудня 1984 р. год. 7:30 ранку
свв. Володимира й Ольги, Чикаґо, Ілл.
П'ЯТНИЦЯ, 21 грудня год. 8:30 рано —
св. Миколая, Торонто, Канада
і 8:15 рано катедра св. Миколая, Чикаґо, Ілл.
СУБОТА, 22-го грудня, год. 6:15 рано —
Непорочного Зачаття ПДМ, Дітройт, Миш.
год. 8:00 рано в Фінікс, Арізона
год. 9:00 рано — Денвер, Кольорадо

муж — МИРОСЛАВ
дочка — ВІРА
син — ПЕТРО

Просимо Знайомих згадати Покійну в тих днях у своїх молитвах.

З глибоким смутком повідомляємо всіх Рідних і Знайомих, що дня 15-го листопада 1984 р. в с. Петрики, біля Тернополя помер

бл. п. ЙОСИФ НАКОНЕЧНИЙ

ПОХОРОН відбувся 17-го листопада 1984 р. у селі Петрики.

У важкому горю:
син — ВОЛОДИМИР в Америці
невістка — ЛІДА і внучка МАРІЯ у Львові
дочка — ОКСАНА з родиною в Тернополі
дочки — РОМА і ЛЮБА з родинами у Львові

Ділимося безмежно болючою вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що в неділю, 21-го жовтня 1984 р. відійшла від нас у Вічність у Стебнику в Україні проживши 94 роки наша Найдорожча і Невіджалувана Мама, Бабуня і Прабабуня

бл. п. АННА ЯЦУХ з дому ОЛІЙНИК

ПОХОРОН відбувся у вівторок, 23-го жовтня 1984 р. у родинному селі Кореличах, пов. Перемишляни.

Залишені в жалобі:
син — МИХАЙЛО з дружиною ІВАНКОЮ та синами АСКОЛЬДОМ і МИХАЙЛОМ
дочка — МАРІЙКА ГРИНЧИШИН з чоловіком і дітьми в Україні
дочка — ТЕКЛЯ ПОТІЦЬКА з дітьми і внуками в Україні
дочка — АННА САВОРСЬКА з чоловіком, дітьми та внуками

Просимо згадати Покійну у своїх молитвах

Відбулося...

(Закінчення зі стор. 1)

люк. На засіданні показано також перший том англомовної гаслової енциклопедії українознавства — люксусове видання на 948 сторінок, доведене до літери „Ф" включно, плюс окремо видана також люксусово мапа України і покажчик до першого тому, зладжені проф. В. Кубійовичем, і проф. Аркадієм Жуковським. Ці дуже коштовні твори вдалося видати завдяки фінансовій допомозі від канадського уряду.

Головна Рада НТШ рішила теж видавати спільний українознавчий журнал.

На засіданні Президії НТШ в Ню Йорку обмірковано цю справу, що її здійснення вимагає в першу чергу знайти відповідного редактора, що не є річчю легкою, бо деякі кандидати вже відмовилися.

Колишній бібліотекар Конгресової бібліотеки у Вашінгтоні Богдан Ясінський виготовляє індекс до „Літературно-наукового Вісника", що облегчить дослідникам доступ до того скарбу наукових відомостей.

Відбулися теж два засідання Бібліотечної комісії з участю фахівців: проф. В. Лева, проф. Дмитра Штогрина, М. Маланчука і Романа Борковського. Бібліотекою НТШ займається частинно колишня бібліотекарка Публічної бібліотеки Світляна Луцька-Андрушків.

Між численними рішеннями Президії було — взяти участь у комітеті, що його організує ректор УВУ проф. Володимир Янів для переведення світового конгресу для вшанування 1000-ліття хрищення Руси-України; обрано комісію з трьох осіб для розгляду цілої справи англомовного видання Історії Руси-України М. Грушевського і для проголошення прилюдно комунікату в цій справі. Членами комісії стали: голова Контрольної комісії ред. І. Кедрин, фінансовий референт мгр В. Рак і проф. Василь Калинович. Президія висловила бажання, щоб та комісія переслухала всіх, що причетні до цієї справи та проголосила детально всі грошові видатки і витрати, пов'язані з отим запроєктованим виданням; ще рішено перевести централізацію архівів, що їх мають поодинокі секції.

Найбільше уваги присвячено новим книжковим виданням. Науковий секретар проф. Л. Рудницький склав про це писемний звіт, при чому поділив всі видання на такі категорії: праці, які вже появилися–два томи проф. Тараса Гунчака „Україна і Польща в документах, 1918-1922", стор. 456 плюс 468; „Яворівська земля", редакція проф. В. Лев і проф. Володимир Барагура; другий том „Пропам'ятної книги" гімназії СС Василіянок у Львові; праці в друку — „Київ Шевченкових часів", автор проф. Сергій Крашенінніков, альбомного формату; „Збірник у пошану проф. Миколи Чубатого", редактор проф. Г. Лужницького біля 500 сторінок; проф. М. Семчишин: „Історію української культури", коло 500 сторінок майже готова; інж. Анатоль Вовк „Словник кольорів". В редакції знаходяться праці: А. Андруховича „Студіюм Рутенум", готовиться індекс (проф. Г. Лужницький і проф. Л. Рудницький); Кармазин-Каковський „Бойківські церкви", Ю. Клен Перший том творів (д-р Я. Падох); проф. Б. Романенчук „Хроніка НТШ". Праці до рецензії або редакції: „Збірник у пошану проф. В. Лева" (ред. В. Чопик); д-р Роман Осінчук „Медичний факультет українського тайного університету"; Василь Верига „Галицька Соціялістична Радянська Республіка"; Іван Кедрин „У межах зацікавлення", зразки публіцистики; збірка статтей, які не ввійшли до збірника у пошану Івана Франка під ред. д-ра Є. Федоренка. Рішено теж дати фірму НТШ музичним творам Антона Рудницького, який був дійсним членом НТШ.

З фінансових справ Президія розглядала ще раз існуючі фонди, що постали з пожертв під час ювілейного року НТШ на окремі цілі. Це стосувалось фонду д-рів Петра і Ольги Моцюк на 100,000 дол.; Фонду Марії Ясінської-Мурованої на 10,000 дол., фонду покійного д-ра Юрія Срібного; 10,000 дол. фонд покійного Михайла Маланчука з Тусану, Аріз., 5,000 дол. фонд архиєпископа Іванюка (буковинця), отриманий від екзекутора спадщини М. Шпитка і інші. Президія розглядала теж незакінчену ще — з браку грошей — модернізацію нового будинку НТ-ША.

Появився...

(Закінчення зі стор. 1)

Календар вийшов накладом Гуртка Прихильників Української Дитини в Торонто, що вже досі має за собою поруч із календарями, ряд видань призначених для дітей або для помочі у вихованні дітей, серед них дві книжечки згадані вже вище Р. Чумак-Горбач, дві повісті Олеся Бердника, два твори Докії Гуменної, оповідання В. Барагури, казку Г. Матушевської та допоміжні матеріяли „Українське дошкілля" і „Українські діти — наше майбутнє".

Календар, як і інші видання, можна замовляти пишучи на адресу Гуртка Прихильників Української Дитини, 91 Armadale Ave., Toronto, Ont., M6S, 3W9, Canada.

Ціна календаря 4.50 дол.

Спортові розсипки

Вітаємо Ювілята

Це заслужене УСВТ „Чорноморська Січ" із Нюарку — найстарший український осередок та клюб в Північній Америці. Здавалося б, що за тих 60 літ Т-во поросте довгою сивою бородою та переміниться на старика. Навпаки, виглядає, що цей „старик" залишає позаду молодиків.

На воловій шкірі не списати осягів та заслуг „Ч. Січі". Поруч із ювілеєм існування, сходиться ряд інших подій, наприклад, 15-ліття заснування першої Спортової Школи, набуття нової домівки-приміщення, надання статусу неприбуткової установи, приступлення дружин копаного м'яча до іншої ліги, висилка на зелену мураву або паркет відбиванки дружин в чисто українському, або майже чистому українському складі.

„Ч. Січ" — це єдине спортове товариство, що від 15 літ організовує Спортову Школу на оселі „Верховина", в якій виховано вже сотні нашої молоді. „Ч. Січ" єдина, що вже 20 літ видає чепурну річну брошуру „Наш спорт" за редакцією Омеляна Твардовського, що стало лучником наших спортових клюбів в ЗСА і Канаді. Мабуть, за почином „Ч. Січі" той же О. Твардовський редагує „Спортові Вісті" у „Свободі".

В той час, які інші установи заникають, „Ч. Січ" високо тримає свій прапор, мабуть, завдяки беззастережній відданості і тісній співпраці всієї Управи.

На ювілейному бенкеті слід піднести чарку в імені багатьох прихильників і симпатиків із побажанням: На многая літ, шановний ювіляте!

Одним повелося

Приблизно тиждень після закінчення Олімпійських Ігрищ, Пітер Юберрот, голова Організаційного комітету, декорований найвищим відзначенням, золотою медалею, та загальний керівник Геррі Ашер, повідомили, що тимчасові дані вказують на тимчасову надвишку на 10-15 мільйонів долярів.

Три тижні пізніше, ті самі особи заявили, що надвишка Ігрищ виноситиме 150 мільйонів дол., отже вдесятеро більше, ніж було передбачено первісно. Зважте, що це була перша літня приватно організована Олімпіяда (не державою), яка не тільки була успішною, але принесла також рекордову надвишку.

Звідкіля посипались всі ці гроші? Понад сподівання продано 93 відсотків всіх квитків, що принесло 151 мільйон дол., крім 225 мільйонів за передачу від Ей-Бі-Сі. Але в контракті з компанією була вставка, що на випадок відсутности країн Східнього бльоку, ООК поверне як зворот суму до 70 мільйонів дол. Але „рейтінгс" із передач були такі високі, що Ей-Бі-Сі зрезигнувала від відшкодування. Як не дивно, але П. Юберрот, як і Х. Самаранч, голова МОК, із застереженням висловились про таку велику надвишку - мабуть їх не омине закид вискувачів.

Як розділять ці гроші? 75 мільйонів призначено на цілі Олімпійського комітету ЗСА, які ніколи таких грошей не мали, 50 мільйонів на розвиток тіловиховання молоді стейту Каліфорнія, а 25 мільйонів задержано в запасі, як можливий видаток для розвитку спорту в країнах Третього світу.

А другим урвалось

Олімпіяда! Га! Яка прекрасна нагода заробити „фест бак", - сказали собі десятки тисяч мешканців міста та до цього відповідно приготовились.

Так одні піднаймали паркувальні площі із написами „100 дол.за день" паркування, інші відсували свої плоти із травників та ставили написи „паркінг". Деякі піднаймали за високі ціни приватні рогові площинки, щоб поставити станки з харчами, напитками чи сувенірами. Ще інші ставили вивіски „на винайм кімната, помешкання чи дім".

За кілька днів вся ця „фата моргана" розвіялась та прийшло орверезіння. Паркувальні площі стояли порожні і замість 100 дол., знижено ціну із раніше 2.50 на 1.50 дол. за годину. Всі плоти затягнули назад на травники. Не краще повелось кишеньковим злодіям, старим „клієнтам" місцевих поліційних станиць, яких безжалісно ставлено „у холодну".

Заникли станки, понизили свої ціни, раді щоб відзискати купівну ціну. Знято вивіски відносно приміщень. Тільки „скелпери", квиткові шкуродери, проспервували, але і їх приловлювали.

Заведено сподівання леґітимних бизнесменів, власників готелів та мотелів, бо 6,000 кімнат осталися незайнятими.

І так на Ігрищах, одним пощастило, а другим - урвалось...

Невдача південних африканців

Сідні Марі причалив до берегів ЗСА п'ять літ раніше, поступив на студії в університеті Вілланова, поблизу Філядельфії, закінчив їх та в травні ц.р. одержав з особливою парадою громадянство. Один із передових бігунів на 1,500 м., Марі заледве закваліфікувався до Ігрищ. Йому 26 літ і він чорний.

18-літня Зола Бадд, яка прилетіла до Англії в березні та місяць пізніше вже мала британське горожанство, це босоніжна бігунка на середні віддалі (1,500, 3,000). Вона - біла.

Марі ставився до 1,500 м., а Зола - до 3.000 м., в обидвох була дуже сильна конкуренція. З ногою, зглядно тендонами, Марі не все впорядку, так що він не ставився до змагань, що викликало слушне обурення, чому цього не заявив раніше, щоб його можна було заступити іншим надійним змагуном?

Зола вибрала 3,000 м. проти вже майже леґендарної змагунки ЗСА Мері Декер, яка за чотири роки не програла ані одних змагань. Вони бігли так близько, що торкнулись і Декер впала на траву. Довго поглядали фільм із тих спірних змагань, в яких первісно дискваліфікували, а потім оправдали Золу. Вона повалила свого ідола, Мері, а сама осягнула останнє місце, та зразу відлетіла домів. По всій лінії - розчарування.

Джефф Блатнік несе прапор

Цей змагун в молодому віці випив гірку чашу. Його улюблений старший брат забився, ідучи мотоциклем, що він довший час відчував, а опісля зазнав рака внутрішніх органів і йому вирізали селезінку.

Джефф борець тяжкої ваги греко-римського дужання, в якому ані один змагун ЗСА не здобув ніякої медалі за всі Ігрища. Отже що він?

Джефф побідив свого противника і як мікрофони приблизилися для інтерв'ю, він прямо розридався із словами - а після всього - оце! (золота медаля).

В заключній дефіляді, кому доручено честь на чолі колони змагунів нести стяг ЗСА? Це був надзвичайно гордий Джефф Блатнік.

Розчарування та винагорода

Як тигр до скоку, так наставився і приготувався Равді Ґейнс до Ігрищ на 1980 рік. Йому 21 рік, мистець університетів в плаванні на 100 та 200 м. вільного стилю, посягав по три, а то й чотири золоті. Бойкот, опали руки та ентузіязм. В 1984 році „ я буду старим пливаком' і знеохочений, покинув тренінґ.

Прийшли Пан-Американські Ігрища в 1983 році в Каракасі і затягнули і Равді до них. „Ви молоді, перед вами майбутність", — заявив, але тренер переконав його до дальших вправ. Вовка до ліса тягне, а Равді - до води.

Заледве закваліфікувався, але почав серйозно тренувати. Що думаєте? Равді Ґейнс не тільки здобув золоту на сто, але усталив світовий рекорд під 50 секунд, друга золота 4x100 вільним стилем і рекорд, а чергова - 4x100 змінним. „Старий" пливак Равді Гейнс заявив, що тренуватиме до чергових Ігрищ. Хто його знає, може інші медалі повішать на його шиї?

Контроверсійна справа

Це Стелли Валасєвіч, або Стелли Волш. Як оплескувана атлетка Польщі під назвою Валасєвіч, Стелла зайняла перше місце в Ігрищах в Лос Анджелесі в 1932 році та встановила рекорд у бігу на 100 м. (11,9 секунд).

З великою парадою прийнято її повернення до Польщі - перша золота медаля для Польщі.

Стелла рішилась еміґрувати і виїхала до ЗСА, спершу перебувала в Дітройті, опісля в Чикаґо, а врешті замешкала у Клівленді. Не виключено, що вона хотіла поновно брати участь в Ігрищах, бо вправляла. Прийшла війна, і всі такі мрії потонули у безвість.

В 1980 році під час нападу на „супермаркет" зчинилась стрілянина. Із підлоги підняли жінку, а тому, що не було родини, завезли її до трупарні, де й переведено медичну експертизу, яка виявила, що дана людина — гермафродит, отже частинно чоловік, а частинно жінка, що має в недорозвиненому стані органи обидвох стетей.

Передайте медалю!

У змаганнях в 1932 році в Лос Анджелесі змагалася також тоді молода дівчина, тепер 74-річна бабуня пані Страйкер, яка проживає в Монтреалі.

Вона прочитала в пресі про вислід автопсії Стелли Волш, написала листа до МОК з проханням признати їй на старість золоту медалю, тому що вона зайняла друге місце в тих змаганнях.

Крутили головою олімпійські мудреці і винесли соломонське рішення: тому що тоді (в 1932 році) не було та не обов'язувала провірка статі, то, мовляв, „із жалем повідомляємо Вас, пані Страйкер, що не можемо признати Вам золоту медалю".

А Страйкер? Я змагалась проти мужчини, хіба друге місце - це не почесне місце?

Коментуйте цей небуденний випадок як ви самі бажаєте, але він стався.

Ф. Лукіянович

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ 16-ГО ГРУДНЯ

Кліфтон, Н.Дж. Місячні збори Товариства Тараса Шевченка Відділ 64 відбудуться від 12.30 до 2 год. по полудні в залі церкви св. Марії при Вашінґтон вулиці у Кліфтоні. Просимо всіх на збори.

Іван Бурний - секретар.

НЕДІЛЯ 16-ГО ГРУДНЯ 1984 Р.

Вест Іст, Па. 137-ий Відділ УН Союзу ім. Богдана Хмельницького відбуде свої Річні загальні збори о год. 1-ій по полудні в залі Українсько-Американського Горожанського клюбу. На порядку нарад звіти урядовців та вибір нової Управи на 1985 рік. Проситься всіх членів прибути.

Г. Прашик - предс.
М. Колодруб - кас.
С. Колодруб - сек.

НЕДІЛЯ 16-ГО ГРУДНЯ 1984 Р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відділу 42-го відбудуться в неділю, 16-го грудня о год 2-ій по полудні в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти численну участь. Зближається кінець року, тому просимо вирівняти свої членські вкладки. Також з кінцем року є добра нагода приєднати нових членів до УНСоюзу.

В. Марущак - рек. секр.

СУБОТА 15-ГО ГРУДНЯ 1984 Р.

Амстердам, Н.Й. 266-ий Відділ УНСоюзу тов. ім. Івана Франка відбуде свої Річні Загальні збори в домі Українсько-Американського Горожанського Клюбу при 3-5 Теллер улиця, о год. 7.30 вечора. Просимо всіх членів взяти участь в цих важливих Річних зборах.

С. Когут - предсідник
М. Кривулич - касир
В. Варшона - секретар.